

Macesz: őrizd meg és örökítsd meg!

Peszách ünnepének egyik kiemelkedő jellegzetessége az *őrzés*, *örködés* fogalma. A Tóra két különböző két külön téma kapcsán is megemlíti. Az egyik a **széder este**, amit az „*őrzés éjszakájának*” nevez:

„Az őrzés éjszakája ez az Örökkévalónak, kihozni őket Egyiptomból. Ez az az éjszaka, az Örökkévalónak őrzés, Izrael minden fiainak, nemzedékeken keresztül.” (Mózes 2., 12:42)

Ezen az éjszakán mi is éberesen örködünk az éjszaka felett, és az Örökkévaló is megőríz minket ilyenkor minden bajtól.

A másik pedig a **macesz**, a kovásztalan kenyér, amit őriznünk kell:

„És őrizzétek a maceszt, mert ezen a napon hoztam ki seregeiteket Egyiptom földjéről” (Mózes 2., 12:17)

Ennek egy gyakorlati aspektusa az, hogy ezen az estén olyan maceszt eszünk, amit már az arástól (más vélemények szerint az őrléstől) kezdve őriztek. Ez az úgynevezett *smurá macesz*. Vannak, akik az ünnep mind a nyolc napján ilyen maceszt esznek. Ez azonban nem kötelező, hanem egy helyes szokás (ld. *Sulchán Áruch OC 453:4, Misna Berura 453:21*).

Mi a különbség az első esti maceszevés és az ünnep többi napja között?

Ha a Tóra szövegét nézzük, abból úgy látszik, hogy mind a hét napon van tórai kötelezettség a macesz fogyasztására (ld. Mózes 2., 13:6). Bölcsseink azonban megmagyarázzák, hogy valójában csak széder este micve maceszt enni (ld. *Peszáchim 91b*).

Az összes többi napon tilos enni kovászosat. Ezért ha kenyeret akarunk olyankor enni, annak kovásztalannak kell lennie – vagyis macesznek. A fogyasztás azonban nem kötelező. Ha valaki csak széder este eszik, és az egész ünnep alatt nem, az semmilyen kötelezettséget nem mulaszt el.

Farnadi-Jerusalimi Chajim Jedidja rajza. Köszönjük!!

Impresszum

Az *omek* szó jelentése: *mélység*. Az orti.hu célja a hagyományos zsidó értékek, autentikus tórai tanítások megjelenítése közérthető, modern formában. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Írta és szerkesztette: Szántó-Várnagy Binjomin, a Bét Jehuda közösség rabbija (Budapest, 1084 Scheiber Sándor utca 2.).

Megjelenik 130 példányban.

Kapcsolat, feliratkozás, jó tanácsok vagy önkéntes segítség felajánlása: ortimagazin@gmail.com.

Van valami szokatlan abban, hogy a Tóra éppen a macesz kapcsán parancsolja meg az őrzést¹. Mit is jelent ugyanis az őrzés fogalma általában?

Akik őriznek minket, a vagyonunkat, a személyünket, azok mindig akkor dolgoznak jól, ha nem tudunk róluk. Ha megmaradnak a dolgok olyanok, amilyenek.

A Tórában is fontos fogalom az őrzés. Például őriznünk kell a szombatot. Az Örökkévaló őrzi az igazságot²: emlékezteti az embereket életük fontos, egyéni feladatára.

Általában azt szoktuk őrizni, ami értékes és állandó. A maceszra viszont egyik sem igaz: a maceszt a Tóra a szegénység kenyerének nevezi (ld. Mózes 5., 16:3), hiszen csak lisztből és vízből áll.

Állandónak sem nevezhetjük, hiszen – ellentétben a szombattal – egy évben csak egyszer parancsolja meg a Tóra a fogyasztását.

Akkor mégis miért kell őriznünk a maceszt?

Valójában a Tóra maga ír egy választ, egy indoklást erre a kérdésre:

„Őrizétek a maceszt, mert éppen ezen a napon hoztam ki seregeiteket Egyiptom földjétől.” (Mózes 2., 12:17)

Ez a válasz azonban nagyon furcsa, hiszen egyáltalán nem érthető, hogy hogyan válaszolja meg a fent felsorolt, jogos kérdéseket. Ezért érdemes megnézni a kontextust: az előtte és utána álló szöveget a Tórában.

Az idézett mondat előtt ez áll:

„Az első nap legyen szent gyülekezés és a hetedik nap legyen szent gyülekezés nektek. Semmiféle munkát ne végezzetek azon.” (Mózes 2., 12:16)

Utána pedig ez:

„Őrizétek a maceszt, mert ezen a napon hoztam ki seregeiteket Egyiptomból, és őrizétek meg ezt a napot nemzedékeitekre, örök törvényként.” (Mózes 2., 12:17)

Azt láthatjuk, hogy mind az első, mind a második mondatban egyfajta kettősség fogalmazódik meg: két nap és kétféle őrzés. Innen adódik az ötlet, hogy a kétféle kettősséget megfeleltessük egymásnak.

E logika szerint az **első napra** vonatkozik az, hogy **őrizétek a maceszt**. Így már érthető a Tóra indoklása, hogy *„mert pontosan ezen a napon hoztam ki seregeiteket Egyiptomból”*.

Hiszen ez az időpontválasztást indokolja, és nem pedig azt, hogy miért kellene őrizni a maceszt. A macesz az első nap (pontosabban: az első éjszaka) kötelezettsége, és nem a többi napé, mert ez volt a kivonulás éjszaka.

A hetedik napnak pedig a második őrzés feleltethető meg: *„őrizétek ezt a napot nemzedékeitekre örök törvényként”*.

Mindebből megérthetjük Peszách kettős természetét: hogy miben különbözik az első nap jellege és célja a hetedik napétól.

Az első nap középpontjában a maceszt őrzése áll. Ilyenkor azt érezzük át, hogy nemrég

1 Az természetes, hogy gondoskodunk kell arról, hogy a macesz nehogy megerjedjen, és kovász keletkezzen benne, hiszen a kovászos fogyasztása Peszáchkor tilalmas. Emiatt nem lehet teljesen elfogadni azt a választ, hogy a Tóra ezért parancsolja meg a macesz őrzését, hiszen a kovászos fogyasztásának tilalmát külön megparancsolta (ld. pl. Mózes 2., 13:7).

2 Ld. Zsoltárok 146:6. Lásd még Jákob jóslatai – az önismeret áldása c. cikkünket, mely az Omek magazin III. évf. 16. számában, Vájechi hetiszakaszban jelent meg, 2023. december 29.-én.

még szolgák voltunk, akik frissen szabadul-
tak fel, és csak egy szegény kenyér a minde-
nünk. Ezért őrizzük úgy, mintha nagy érték
lenne. Ezt értékeljük, ehhez ragaszkodunk,
és ennek az evése számunkra a micva.

Az összes többi napon azonban már szaba-
dok vagyunk, és „továbbfejlesztjük” újon-
nan megszerzett szabadságunkat egy maga-
sabb szintre. Ez vezet minket el a hetedik
naphoz, ami a megörökítés napja. Ahogyan
a Tóra írja:

„Őrizzétek ezt a napot nemzedékeitekre örök
törvényként.” (Mózes 2., 12:17)

**Vagyis a hetedik nap az, ami állandóvá te-
szi a változást.**

Ez egy nagyon fontos fogalom a mindennapi
életünkben. Ugyanis talán ez az egyik legne-
hezebben megtapasztalható, alapvető fontos-
ságú emberi élmény: a mély és radikális vál-
tozás, fejlődés. És talán a legtöbb *hitre* is eh-
hez van szükség.

Nem véletlen, hogy Peszáchot – és különö-
sen az ünnep hetedik napját – erősen szok-
tuk a hit fogalmához kapcsolni. Ugyanis a
minket körülvevő világban azt látjuk, hogy
az emberek nehezen változnak meg. És még
ha meg is változnak, akkor is könnyen visz-
szaesnek.

Ha például van egy szenvedélyük, egy rossz
szokásuk vagy tulajdonságuk, akkor nehe-
zükre esik attól megszabadulni és letenni.

Pedig csak ez az igazi, belső szabadság,
amit ünnepelünk, és amire várunk. Ezért ül-
jük meg évről évre, mert abban reményke-

dünk, hogy ez az idei Peszách belső, tökéle-
tes szabadsághoz tud minket elvezetni.

**A hetedik nap ünnepe az, hogy állandóvá
tesszük azt a változást, amit a hét nap so-
rán elértünk.**

A hetedik nap a tengeren való átvonulás
„évfordulója”. Erről a Tóra így ír:

„Látták Izrael fiai az Örökkévalót, és **hittek
benne.**” (Mózes 2., 14:31)

A hit a stabilitást jelképezi, ahogyan a Mó-
zes kezeiről – az Ámálékkal vívott háború
kapcsán – az áll, hogy „*a kezei hit voltak*”,
vagyis stabilan tartotta őket (ld. Mózes 2.,
17:12).

Peszách hetedik napján nemcsak az Örökké-
valóba vetett hitünk megerősítését ünnepel-
jünk. Hanem – mint fentebb láttuk – a saját
magunkba vetett hitet is meg kell erősíte-
nünk, ha a változást állandósítani szeret-
nénk.

Hasonló dolgot mondunk a reggeli ébredés-
kor, a *Mode áni* imában:

„*Hálás vagyok Neked, élő és létező Király,
hogy visszaadtad belém a lelket – nagy a Te
hited!*”

Vagyis: jó, hogy hiszel bennem. Az Örökké-
való azért adja vissza az emberbe ébredés
után a lelket, mert hisz abban, hogy fejlődni
fog, és beteljesíti a küldetését.

**Nekünk is követnünk kell Őt, és hinni sa-
ját magunkban.**

Ez az a hit, amit meg kell erősíteni ahhoz,
hogy a hetedik nap valóban olyan tartós vál-
tozást hozhasson, amelyet a Tóra ígér.

Elindult a Talmud Tóra Akadémia!

Most végre megtanulhatod önállóan tanulmányozni a Tórát és a Talmudot!

Egy kurzus során 300-400 új szót tanulunk meg és gyakorlunk be. A leggyakrabban használt szavak, a legfontosabb szövegrészek megértése által! Minden szint kb. 20 alkalomból áll. Alkalmanként kb. 15-20 új szót tanulunk. Így akár egyetlen hónap alatt is eljuthatsz a tórai szókinccs felének megértéséhez!

Csatlakozz és fejlődj: betjehuda.hu/tta.

Szombati és ünnepi időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este**: 18:12 és 19:21 között.

Szombat kimenetele: 20:31.

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb szombat reggel 9:14-ig.

A zsinagógában **péntek este** 18:00-tól tanulunk, 18:30-tól imádkozunk.

Peszách előestéje: április 22. hétfő.

Chomecos utolsó **fogyasztása**: 10:22

Chomecos **birtoklásának** utolsó ideje: 11:32.

Az elsőszülöttek³ ezen a napon böjtölnek.

Azonban ez az egyetlen olyan böjt, melyet szokás kiváltani azáltal, hogy egy talmudi traktátus befejezésében – és az azt követő lakomában – veszünk részt a reggeli imát követően. Erre egy lehetőség Budapesten a **Kazinczy utcai zsinagógában** 8:00 körül, ahol **Rabbi Aryeh Mordechai Rabinowitz** fogja a Talmud összes traktátusát befejezni [*szijum háSász*].

Gyertyagyújtás **hétfő este**: 18:15 és 19:25 között.

Széder este – kidus legkorábbi időpontja: 20:34.

Gyertyagyújtás **kedd este** legkorábban (már égő lángról): 20:36.

Ünnep kimenetele **szerda este**: 20:37.

Imák Peszách napjaiban a Bét Jehudában:

Április 22. hétfő	Peszách előestéje	18.00: Tanulás, 18.30: Esti ima
Április 26. péntek	Sábát Chol HáMoéd –	18.00: Tanulás, 18.30: Esti ima
Április 27. szombat	félünnep szombatja	8.30: Tanulás, 9.00: Reggeli ima
Április 28. vasárnap	Peszách 7. napjának előestéje	18.00: Tanulás, 18.30: Esti ima

Kóser Peszáchot és felemelő ünnepeket mindenkinek!

*Az Omek magazin legközelebbi, 50. lapszáma az ünnepek után, május 2-án, **Ácháré Mot** hetiszakasa alkalmából fog megjelenni, a Teremtő segítségével!*

³ Valamint azok az apák is, akiknek elsőszülött fia még nem érte el a bár micvá kort, így a még nem köteles gyerekek helyett ők böjtölnek.